

Metodiskais materiāls

Attaisnotie izdevumi

Izstrādāts un piemērojams 2014.gada ienākumam

Saturs

1. Vispārīgie jautājumi	3
2. Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.....	3
3. Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem.....	3
4. Ziedojumi un dāvinājumi	11
5. Autoru izdevumi.....	12
6. Iemaksas privātajos pensiju fondos.....	15
7. Apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu).....	16
8. Ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas	17
9. Attaisnojuma dokumenti	18
10. Saistošie normatīvie akti	19

1. Vispārīgie jautājumi

1. Metodiskais materiāls sniedz metodisku palīdzību fiziskajām un juridiskajām personām, piemērojot [likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"](#) normas attiecībā uz nodokļa maksātāja attaisnotajiem izdevumiem, aprēķinot ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu.

2. Ar normatīvajiem dokumentiem, kas reglamentē iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošanu, var iepazīties internetā Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) tīmekļa vietnē www.vid.gov.lv.

3. Ir šādi attaisnotie izdevumi:

3.1. valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (turpmāk – sociālās iemaksas);

3.2. izdevumi par izglītību un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu;

3.3. ziedojumi un dāvinājumi;

3.4. autoru izdevumi;

3.5. iemaksas privātajos pensiju fondos;

3.6. dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmiju maksājumi;

3.7. ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas.

2. Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

4. Pirms ienākuma aplikšanas ar nodokli no gada apliekamo ienākumu apmēra atskaita veiktās sociālās iemaksas vai pēc būtības līdzīgus citu Eiropas Savienības dalībvalstu vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu normatīvajos aktos noteiktos maksājumus.

5. Sociālās iemaksas par algota darba ienākumiem atskaita no mēneša apliekamā ienākuma apmēra pirms darbinieka ienākuma aplikšanas ar algas nodokli.

6. Saimnieciskās darbības veicēju veiktās sociālās iemaksas iekļauj izdevumos, aizpildot iedzīvotāju gada ienākumu deklarācijas D3 pielikumu.

7. Sociālajām iemaksām pēc būtības līdzīgus citu Eiropas Savienības dalībvalstu vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu normatīvajos aktos noteiktos maksājumus atskaita no gada apliekamo ienākumu apmēra, aizpildot iedzīvotāju gada ienākumu deklarāciju.

3. Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem

8. No gada apliekamo ienākumu apmēra atskaita izdevumus par nodokļa maksātāja un viņa ģimenes locekļu (gan tādu, kuru rezidences valsts ir Latvijas Republika, gan tādu, kuru rezidences valsts ir cita Eiropas Savienības dalībvalsts

vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts) kvalifikācijas paaugstināšanu, specialitātes iegūšanu, izglītības iegūšanu, medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu un veselības apdrošināšanas prēmiju maksājumiem apdrošināšanas sabiedrībām, kas izveidotas un darbojas saskaņā ar Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumu.

9. Minēto izdevumu sastāvu un normas nosaka [Ministru kabineta 2001.gada 31.jūlija noteikumi Nr.336 "Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem"](#).

10. Attaisnotos izdevumus par izglītību un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu atskaita no nodokļa maksātāja gada apliekamo ienākumu apmēra, tātad – deklarējot. Tas nozīmē, ka fiziskā persona, kura vēlas piemērot attaisnotos izdevumus par izglītību un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu, aizpilda iedzīvotāju gada ienākumu deklarāciju.

11. Fiziskās personas – iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja – attaisnotajos izdevumos par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem ietveramo izdevumu kopējā summa taksācijas gada laikā nepārsniedz maksātājam un viņa ģimenes locekļiem 213,43 eiro katram.

1.piemērs

Ja nodokļa maksātājs taksācijas gada laikā ir samaksājis par mācībām augstskolā 600 eiro un iegādājies veselības apdrošināšanas polisi par 250 eiro, taksācijas gadā viņa apliekamais ienākums ir samazināms tikai par 213,43 eiro. Ņemot vērā, ka 2014.gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme ir 24 %, no budžeta atgūstamā nodokļa summa ir 51,22 eiro = 24 % no 213,43 eiro.

Jāņem vērā, ka atgūstamā nodokļa summa nevar pārsniegt taksācijas gada laikā samaksāto nodokli.

12. Fiziskā persona – iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs – var samazināt savu apliekamo ienākumu par saviem, kā arī savu ģimenes locekļu attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem. Par fiziskās personas ģimenes locekļiem ir uzskatāmi:

12.1. vecāki, vecvecāki;

12.2. bērni, mazbērni;

12.3. laulātais;

12.4. audzināšanā paņemts bērns, ja no viņa vecākiem nav iespējams piedzīt uzturādu (alimentus), arī tikmēr, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai;

12.5. nepilngadīgs brālis un māsa, kā arī brālis un māsa, kamēr brālis un māsa turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības

iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, ja viņiem nav darbaspējīgu vecāku;

- 12.6. apgādībā esošu personu apgādājamie;
- 12.7. aizbildnībā vai aizgādībā esoša persona;
- 12.8. persona, kuras labā pēc tiesas sprieduma no maksātāja tiek piedzīta uzturnauda (alimenti).

13. Katras personas attaisnotos izdevumus drīkst atskaitīt no apliekamā ienākuma tikai vienreiz, nepārsniedzot maksimālo normu 213,43 eiro.

2.piemērs

Ja taksācijas gada laikā par personu, kura pati nav nodokļa maksātāja, ir samaksāti par mācībām augstskolā 600 eiro, taksācijas gada attaisnotajos izdevumos ir iekļaujami 213,43 eiro tikai vienam viņas ģimenes loceklim.

14. No apliekamā ienākuma drīkst atskaitīt šādus attaisnotos izdevumus par izglītību:

14.1. izdevumus par augstākās un visu pakāpju profesionālās izglītības iegūšanu valsts akreditētās Latvijas Republikas izglītības iestādēs, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Ekonomikas zonas valstu mācību iestādēs vai apgūstot valsts akreditētās izglītības programmas (ieskaitot arī izdevumus par mācībām sagatavošanas nodaļās);

14.2. izdevumus par specialitātes iegūšanu valsts akreditētās Latvijas Republikas izglītības iestādēs, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Ekonomikas zonas valstu mācību iestādēs vai apgūstot valsts akreditētās izglītības programmas;

14.3. izdevumus par apmācību darbā, profesijā, amatā vai arodā nepieciešamo iemaņu iegūšanai un uzlabošanai, kā arī zināšanu paplašināšanai;

14.4. izdevumus par profesionālās sagatavotības līmeņa paaugstināšanu.

15. Ņemot vērā, ka attaisnotajos izdevumos par izglītības iegūšanu iekļauj izdevumus par apmācību darbā, profesijā, amatā vai arodā nepieciešamo iemaņu iegūšanai un uzlabošanai, kā arī zināšanu paplašināšanai, vispirms nepieciešams izvērtēt, vai konkrētās apmācības (kursi) ir nepieciešamas nodokļa maksātāja darba pienākumu veikšanai, ja nepieciešams, iesniedz papildu izziņu no darba devēja.

16. Izdevumi par mācībām neietver to mācību maksas daļu, kas paredzēta transporta izdevumiem uz mācību vietu un atpakaļ, mājokļa īrei un tajā izmantotajiem komunālajiem pakalpojumiem, kā arī ēdināšanas izdevumiem mācību laikā.

17. Attaisnotajos izdevumos neiekļauj izdevumus par augstākās un visu pakāpju profesionālās izglītības, kā arī specialitātes iegūšanu citu valstu

(izņemot Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Ekonomikas zonas valstu) mācību iestādēs.

3.piemērs

Ja taksācijas gada laikā par personas mācībām ASV augstskolā samaksāti 6000 eiro, minētos izdevumus neiekļauj taksācijas gada attaisnotajos izdevumos.

18. Taksācijas gada attaisnotos izdevumus par izglītību norāda gada ienākumu deklarācijas D4 pielikuma "Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem" rindas "Taksācijas gads" 2. ailē "Attaisnotie izdevumi, uz kuriem attiecas Ministru kabineta noteiktā norma – par izglītību". Nodokļa maksātājam un katram viņa ģimenes loceklim aizpilda atsevišķu D4 veidlapu.

4.piemērs

Nodokļa maksātājs 2014.gadā par meitas mācībām Latvijas Universitātē samaksājis mācību maksu 900 eiro. Minētos izdevumus norāda 2014.gada ienākumu deklarācijas D4 pielikumā šādi:

Taksācijas gads	Attaisnotie izdevumi, uz kuriem attiecas Ministru kabineta noteiktā norma			Izdevumi par ārstnieciskajiem pakalpojumiem, kurus atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem ir tiesības ietvert attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā	Taksācijas vai pirmstaksācijas gadā attaisnotajos izdevumos ietvertie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, neskaitot 5.aili, bet ne vairāk par Ministru kabineta noteiktos noteikto normu	Uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmie attaisnotie izdevumi (4. - 6. aile)
	par izglītību	par ārstnieciskajiem pakalpojumiem	Kopā (taksācijas gadā 2. + 3. aile; pirmstaksācijas gadā 7. ailes attiecīgā rinda pirmstaksācijas gada veidlapā D4)			
1	2	3	4	5	6	7
2014	900,00	0,00	900,00	0,00	213,43	686,57

19. No apliekamā ienākuma drīkst atskaitīt šādus attaisnotos ārstnieciskos izdevumus:

19.1. izdevumus par medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu;

19.2. veselības apdrošināšanas prēmiju maksājumus saskaņā ar veselības apdrošināšanas līgumu (bez līdzekļu uzkrāšanas) ar apdrošināšanas sabiedrībām, kas izveidotas un darbojas atbilstoši Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumam.

20. Lai nodokļa maksātājs savos attaisnotajos izdevumos būtu tiesīgs iekļaut izdevumus par ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu, nepieciešams, ka šos ārstnieciskos pakalpojumus sniedz ārstniecības persona, kura ir reģistrēta

ārstniecības personu reģistrā un saņēmusi ārstniecības personas sertifikātu – Latvijas Ārstniecības personu profesionālo organizāciju savienības, Latvijas Ārstu biedrības vai Latvijas Māsu asociācijas izsniegtu dokumentu, kas apliecina attiecīgās personas profesionālo sagatavotību un norāda, ka ārstniecības persona kā speciāliste ir kompetenta patstāvīgi nodarboties ar ārstniecību (speciālista praksi) konkrētajā nozarē.

21. Attaisnotajos izdevumos nodokļa maksātājam ir tiesības iekļaut arī izdevumus par ārstniecības iestādē saņemtajiem ārstniecības pakalpojumiem. Atbilstoši Ārstniecības likuma 1.panta 3.punktam ārstniecības iestādes ir ārstu prakses, valsts un pašvaldību iestādes, komercsabiedrības, kas reģistrētas ārstniecības iestāžu reģistrā, atbilst normatīvajos aktos noteiktajām obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām un nodrošina ārstniecības pakalpojumus.

22. [Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumi Nr.1529 “Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība”](#) nosaka veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtību, to ārstniecības pakalpojumu veidus un apjomus, kuri tiek apmaksāti no valsts budžeta un pakalpojuma saņēmēja līdzekļiem, samaksas kārtību par minētajiem pakalpojumiem.

23. Attaisnotajos izdevumos par medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu var ieskaitīt:

23.1. izdevumus par tiem veselības aprūpes pakalpojumiem, kurus nesedz slimokases;

23.2. veiktās pacienta iemaksas;

23.3. ar ārstēšanos rehabilitācijas iestādēs saistītos izdevumus;

23.4. izdevumus par endoprotēžu un cita veida ar cilvēka organismu savienotu protēžu izgatavošanu un iegādi, ja par to nav samaksāts no slimokases vai citu personu līdzekļiem.

24. Attaisnotajos izdevumos par medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu nevar ieskaitīt:

24.1. redzes asumu koriģējošu optikas izstrādājumu (brīļļu un lēcu) iegādes izdevumus;

24.2. izdevumus par ārstniecības līdzekļu (ārstniecisko preparātu, zāļu un vitamīnu), medicīnas ierīču un preču iegādi, izņemot veselības aprūpes pakalpojuma sniegšanai izmantoto ārstniecības līdzekļu, medicīnas ierīču un preču iegādes izdevumus, par ko nemaksā no slimokases līdzekļiem.

5.piemērs

Attaisnotajos ārstnieciskajos izdevumos var ieskaitīt izdevumus par vakcinēšanos, kuri ietver arī izdevumus par vienreizlietojamās šļircēs un vakcīnas iegādi.

29. Taksācijas gada attaisnotos izdevumus par plānotajām operācijām un zobārstniecības pakalpojumiem, kurus atskaita no maksātāja apliekamā ienākuma pilnā apmērā, norāda gada ienākumu deklarācijas D4 pielikuma “Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem” rindas “Taksācijas gads” 5. ailē “Izdevumi par ārstnieciskajiem pakalpojumiem, kurus atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem ir tiesības ietvert attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā”.

7.piemērs

Nodokļa maksātājs 2014.gadā samaksājis par plānveida operāciju 800 eiro. Visu summu iekļauj taksācijas gada attaisnotajos izdevumos. Minētos izdevumus norāda 2014.gada ienākumu deklarācijas D4 pielikumā šādi:

Taksācijas gads	Attaisnotie izdevumi, uz kuriem attiecas Ministru kabineta noteiktā norma			Izdevumi par ārstnieciskajiem pakalpojumiem, kurus atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem ir tiesības ietvert attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā	Taksācijas vai pirmstaksācijas gadā attaisnotajos izdevumos ietvertie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, neskaitot 5. aili, bet ne vairāk par Ministru kabineta noteikumos noteikto normu	Uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmie attaisnotie izdevumi (4. - 6. aile)
	par izglītību	par ārstnieciskajiem pakalpojumiem	Kopā (taksācijas gadā 2. + 3. aile; pirmstaksācijas gadā 7. ailes attiecīgā rinda pirmstaksācijas gada veidlapā D4)			
1	2	3	4	5	6	7
2014	0,00	0,00	0,00	800,00	0,00	0,00
Pirmstaksācijas gads, kurā izveidojies attaisnoto izdevumu pārsniegums pār normu, kas noteikta Ministru kabineta noteikumos par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem						
			2009	0,00	0,00	
			2010	0,00	0,00	0,00
			2011	0,00	0,00	0,00
			2012	0,00	0,00	0,00
			2013	0,00	0,00	0,00
			Kopā	800,00	0,00	

30. Ja no iesniegtā attaisnojuma dokumenta nav saprotams, vai izdevumi ir attiecināmi uz izdevumiem par ārstnieciskajiem pakalpojumiem Ministru kabineta noteiktās normas ietvaros, vai izdevumi ir attiecināmi uz izdevumiem par plānotajām operācijām, vai izdevumi vispār nav attiecināmi uz izdevumiem par ārstnieciskajiem pakalpojumiem, VID, ja nepieciešams, ir tiesības pieprasīt

papildu dokumentu, kas precizē sniegtā pakalpojuma veidu, vai ģimenes ārsta apliecinājumu (nosūtījumu) par minēto pakalpojumu nepieciešamību.

31. Ja izglītības un ārstniecisko izdevumu, izņemot izdevumu par plānveida operācijām un zobārstniecības pakalpojumiem, taksācijas gada kopsumma nodokļa maksātājam vai viņa ģimenes loceklim pārsniedz 213,43 eiro, nodokļa maksātājs izdevumu pārsnieguma daļu var attiecināt uz nākamo piecu taksācijas gadu apliekamo ienākumu hronoloģiskā secībā.

8.piemērs

Nodokļa maksātājs 2014.gadā samaksājis par mācībām augstskolā 600 eiro un iegādājies veselības apdrošināšanas polisi par 250 eiro. Taksācijas gadā viņa attaisnotajos izdevumos iekļauj 213,43 eiro, savukārt uz nākamajiem taksācijas gadiem pārnes 636,57 eiro. Nodokļa maksātājam no 2013.gada ir pārnesti attaisnotie izdevumi par izglītību – 450 eiro. Minētos izdevumus norāda 2014.gada ienākumu deklarācijas D4 pielikumā šādi:

Taksācijas gads	Attaisnotie izdevumi, uz kuriem attiecas Ministru kabineta noteiktā norma			Izdevumi par ārstnieciskajiem pakalpojumiem, kurus atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem ir tiesības ietvert attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā	Taksācijas vai pirmstaksācijas gadā attaisnotajos izdevumos ietvertie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem, neskaitot 5.aili, bet ne vairāk par Ministru kabineta noteiktos noteikto normu	Uz nākamajiem taksācijas gadiem attiecināmie attaisnotie izdevumi (4. - 6. aile)
	par izglītību	par ārstnieciskajiem pakalpojumiem	Kopā (taksācijas gadā 2. + 3. aile; pirmstaksācijas gadā 7. ailes attiecīgā rinda pirmstaksācijas gada veidlapā D4)			
1	2	3	4	5	6	7
2014	600,00	250,00	850,00	0,00	213,43	636,57
Pirmstaksācijas gads, kurā izveidojies attaisnoto izdevumu pārsniegums pār normu, kas noteikta Ministru kabineta noteikumos par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem						
		2009	0,00		0,00	
		2010	0,00		0,00	0,00
		2011	0,00		0,00	0,00
		2012	0,00		0,00	0,00
		2013	450,00		0,00	450,00
		Kopā		0,00	213,43	

32. Izglītības un ārstnieciskos izdevumus, izņemot izdevumus par plānveida operācijām un zobārstniecības pakalpojumiem, pārnes uz nākamajiem

pieciem taksācijas gadiem arī tad, ja fiziskai personai taksācijas gadā nav bijuši ar nodokli apliekami ienākumi.

33. Ja nodokļa maksātājs taksācijas gada laikā samaksājis par plānveida operāciju vai zobārstniecības pakalpojumiem summu, kura pēc citu likumā nodokļu maksātājam paredzēto summu atskaitīšanas pārsniedz atlikušo nodokļa maksātāja apliekamā ienākuma apmēru, attaisnotajos izdevumos taksācijas gadā neiekļauto summu neatskaita no nākamo taksācijas gadu apliekamā ienākuma.

9.piemērs

Nodokļa maksātājs par zobārstniecības pakalpojumiem taksācijas gadā samaksājis 2000 eiro. Viņa ar nodokli apliekamais ienākums pēc citu likumā paredzēto summu atskaitīšanas ir 1600 eiro. Nodokļa maksātāja attaisnotajos izdevumos neiekļauto summu 400 eiro nepārnes uz nākamajiem taksācijas gadiem un neatskaita no nākamo taksācijas gadu apliekamā ienākuma.

34. Nodokļa maksātāja izdevumus par plānveida operāciju vai zobārstniecības pakalpojumiem, kuri pēc citu maksātājam likumā paredzēto summu atskaitīšanas pārsniedz atlikušo maksātāja apliekamā ienākuma apmēru, var sadalīt starp nodokļa maksātāja ģimenes locekļiem, kuriem ir tiesības uz attaisnotajiem izdevumiem par nodokļa maksātāju, bet attiecībā uz nodokļa maksātāja ģimenes locekli šo izdevumu pārsnieguma summu var sadalīt starp nodokļa maksātāju un citām personām, kurām ir tiesības uz attaisnotajiem izdevumiem par nodokļa maksātāja ģimenes locekli.

10.piemērs

Fiziskā persona par taksācijas gada laikā gūtajiem ienākumiem samaksājusi iedzīvotāju ienākuma nodokli 300 eiro (ienākums, no kura aprēķināts nodoklis, bija 1250 eiro = 300 eiro : 24 %). Minētajai personai ir bijuši attaisnotie izdevumi par plānveida operāciju 2000 eiro. Savā iedzīvotāju gada ienākumu deklarācijā persona var iekļaut tikai daļu no minētajiem izdevumiem, t.i., 1250 eiro, jo atmaksājāmā summa nedrīkst pārsniegt taksācijas gadā samaksāto nodokļa summu (300 eiro). Atlikušo summu 750 eiro uz nākamajiem taksācijas gadiem nepārnes, bet to šī persona taksācijas gadā (uz iesnieguma pamata) drīkst sadalīt starp saviem ģimenes locekļiem, kuriem ir tiesības uz attaisnotajiem izdevumiem par nodokļa maksātāju.

4. Ziedojumi un dāvinājumi

35. No gada apliekamo ienākumu apmēra atskaita summas, kas ziedojuma vai dāvinājuma veidā nodotas Latvijas Republikā reģistrētām biedrībām, nodibinājumiem un reliģiskajām organizācijām vai to iestādēm, kurām piešķirts sabiedriskā labuma organizācijas statuss saskaņā ar Sabiedriskā labuma organizāciju likumu, un budžeta iestādēm.

36. Ziedojumi un dāvinājumi, iemaksas privātajos pensiju fondos, apdrošināšanas prēmiju maksājumi un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas kopā nedrīkst pārsniegt 20 % no nodokļa maksātāja apliekamā ienākuma lieluma.

37. Minētās ziedojuma vai dāvinājuma summas atskaita no nodokļa maksātāja gada apliekamā ienākuma, aizpildot iedzīvotāju gada ienākumu deklarāciju, kurai pievieno dokumentus, kas apliecina nodokļa maksātāja taksācijas gada laikā veiktos ziedojumus vai dāvinājumus.

11.piemērs

Fiziskā persona reliģiskajai organizācijai taksācijas gadā ziedojusi 250 eiro. Fiziskās personas gada apliekamais ienākums ir 1000 eiro.

Gada ienākumu deklarācijas 8.rindā "Attaisnotie izdevumi (ziedojumi un dāvinājumi)" drīkst norādīt tikai 20 % no apliekamā ienākuma, kurš norādīts deklarācijas 3.rindā "Apliekamie ienākumi: kopā", t.i., 200 eiro = 20 % no 1000 eiro, nevis visu ziedoto summu 250 eiro.

38. Naudu vai citas lietas, kuras fiziskā persona – nodokļa maksātāja – bez atlīdzības nodod sabiedriskā labuma organizācijai, kurai šāds statuss piešķirts saskaņā ar Sabiedriskā labuma organizāciju likumu tās statūtos, satversmē vai nolikumā noteikto mērķu sasniegšanai, vai budžeta iestādei, uzskata par ziedojumu, ja saņēmējam nav noteikts pretpienākums veikt darbības, kuras uzskata par atlīdzību.

39. Minētās atlaides nepiemēro, ja nodokļa maksātāja ziedojuma saņēmējam noteiktajā ziedojuma mērķī ietverta tieša vai netieša norāde uz konkrētu personu kā ziedoto līdzekļu saņēmēju, kas ir ar ziedotāju saistīta persona.

5. Autoru izdevumi

40. Pirms ienākuma aplikšanas ar nodokli no gada aplikamo ienākumu apmēra atskaita zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu autoru izdevumus, kuri saistīti ar šo darbu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu un par kuriem autori saņem autoratlīdzību (honorāru). Autoru izdevumu sastāvu un normas nosaka [Ministru kabineta 2010.gada 21.septembra noteikumu Nr.899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība"](#) 57.punkts.

41. Ienākuma izmaksātājs taksācijas gada laikā, aprēķinot no fiziskajai personai izmaksājamās autoratlīdzības (honorāra) summas izmaksas brīdī ieturamo nodokli, ņem vērā ar šī ienākuma gūšanu saistītos izdevumus noteikto normu apmērā. Izdevumu apliecināšanai noteikto normu apmērā nav nepieciešams iesniegt vai uzrādīt šos izdevumus apliecinošus dokumentus.

Nr. p. k.	Izdevumu norma (%)	Autordarbs, par kuru tika izmaksāts honorārs (autoratlīdzība)
1.	40	1) mūzikas darbu (operu, baletu, operešu, mūzikas citiem skatuves darbiem, kamerdarbu, simfonisko, vokāli simfonisko un kora darbu, darbu pūtējorķestrim) radīšana un publicēšana; 2) skulptūru, monumentāli dekoratīvās glezniecības, dekoratīvi lietišķās un noformētājas mākslas, stājglezniecības, teātra dekorāciju mākslas un dažādu tehniku grafikas darbu radīšana
2.	30	1) māksliniecisku grafiku un fotodarbu radīšana iespiešanai un izstādēm, kā arī datorgrafiku un videodarbu radīšana; 2) atklājumu, izgudrojumu un rūpniecības paraugu radīšana (no honorāra par to izmantošanu pirmajos divos gados)
3.	25	citi mūzikas darbi
4.	20	1) arhitektūras darbu radīšana; 2) dizaina projektu radīšana
5.	15	citu darbu radīšana

42. Fiziskā persona, kurai no izmaksātās autoratlīdzības (honorāra) summas taksācijas gada laikā aprēķināts un ieturēts nodoklis, iedzīvotāju gada ienākumu deklarāciju var iesniegt, ja tās faktiskie ar zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu saistītie izdevumi, kas apliecināti ar attaisnojuma dokumentiem, pārsniedz noteiktās izdevumu normas. Ja persona nevar uzrādīt izdevumus apliecinošus dokumentus, attiecīgās darbības veida taksācijas gada apliekamā ienākuma aprēķinā izdevumus ņem vērā tabulā norādītajā apmērā.

43. Minētās izdevumu normas piemēro, ja zinātnes, literatūras vai mākslas darbs, atklājums, izgudrojums vai rūpnieciskais paraugs, par kuru saņemta autoratlīdzība (honorārs), nav radīts, izdots, izpildīts vai citādi izmantots darba attiecību ietvaros, kas izriet no darba līguma, vai darba devējs autoratlīdzības (honorāra) saņēmējam nav atlīdzinājis ar darba radīšanu saistītus izdevumus.

12.piemērs

Rakstnieks saņēmis autoratlīdzību (honorāru) par literāra darba manuskriptu. Dokumentāri apliecinātie ar darba radīšanu saistītie izdevumi sasniedz 25 % no autoratlīdzības (honorāra) summas.

Saskaņā ar likumu nodoklis ieturēts autoratlīdzības (honorāra) izmaksas vietā. Aprēķinot nodokli, ņemtas vērā noteiktās autora izdevumu normas (15 %).

Lai atgūtu pārmaksāto nodokli, rakstniekam jāiesniedz iedzīvotāju gada ienākumu deklarācija, kurā jāuzrāda ar dokumentiem apliecināti autora izdevumi.

6. Iemaksas privātajos pensiju fondos

44. No gada apliekamo ienākumu apmēra atskaita saskaņā ar likumu “Par privātajiem pensiju fondiem” izveidotajos privātajos pensiju fondos vai citās Eiropas Savienības dalībvalstīs vai Eiropas Ekonomikas zonas valstīs reģistrētajos pensiju fondos izdarītās iemaksas, kas nepārsniedz 10 % no personas gada apliekamā ienākuma.

13.piemērs

Fiziskā persona veikusi iemaksas privātajā pensiju fondā – SEB atklātajā pensiju fondā – 600 eiro. Fiziskās personas gada apliekamais ienākums ir 5000 eiro.

Gada ienākumu deklarācijas 9.rindā “Attaisnotie izdevumi: privātajos pensiju fondos izdarītās iemaksas, apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu) un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas, ja šīs apliecības bijušas nodokļa maksātāja īpašumā vismaz 60 mēnešus” drīkst norādīt tikai 10 % no apliekamā ienākuma, kurš uzrādīts deklarācijas 3.rindā, t.i., 500 eiro = 10 % no 5000 eiro, nevis visas veiktās iemaksas privātajā pensiju fondā 600 eiro.

Minētās iemaksas privātajā pensiju fondā gada ienākumu deklarācijā norāda šādi:

ATTAISNOTIE IZDEVUMI		
valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (D1 4.a ailes summa + D3 14.a rinda vai par pašnodarbināto personu, kura aizpilda D3 ¹ pielikumu, veiktās iemaksas)	05	827,40
izglītības un specialitātes iegūšana, kvalifikācijas paaugstināšana un medicīnas un ārstnieciskie pakalpojumi (D4 6.ailes kopsumma)	06	213,43
ārstnieciskie pakalpojumi, kuri atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem ir ietverami attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā (D4 5.ailes kopsumma)	07	0,00
ziedojumi un dāvinājumi	08	0,00
D1 4.b ailes summa + paša nodokļa maksātāja iemaksas, ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas un dzīvības apdrošināšanas prēmiju maksājumi	09	500,00
privātajos pensiju fondos izdarītās iemaksas / t.sk. attaisnotie izdevumi	09.1	500,00

45. Ziedojumi un dāvinājumi, iemaksas privātajos pensiju fondos, apdrošināšanas prēmiju maksājumi un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas kopā nedrīkst pārsniegt 20 % no nodokļa maksātāja gada apliekamā ienākuma lieluma.

7. Apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu)

46. No gada apliekamo ienākumu apmēra atskaita apdrošināšanas prēmiju maksājumus, kas atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu) izdarīti apdrošināšanas sabiedrībai, kura nodibināta un darbojas saskaņā ar Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumu, vai citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai Eiropas Ekonomikas zonas valstī reģistrētai apdrošināšanas sabiedrībai, ievērojot likuma 8.panta piektās daļas 1. un 3.punkta nosacījumus, un nepārsniedz 10 % no personas gada apliekamā ienākuma.

14.piemērs.

Fiziskā persona veikusi apdrošināšanas prēmiju maksājumus atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu) – 900 eiro. Fiziskās personas gada apliekamais ienākums ir 7000 eiro.

Gada ienākumu deklarācijas 9.rindā drīkst norādīt tikai 10 % no apliekamā ienākuma, kurš uzrādīts deklarācijas 3.rindā, t.i., 700 eiro = 10 % no 7000 eiro, nevis visus veiktos apdrošināšanas prēmiju maksājumus 900 eiro.

47. Ziedojumi un dāvinājumi, iemaksas privātajos pensiju fondos, apdrošināšanas prēmiju maksājumi un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas kopā nedrīkst pārsniegt 20 % no nodokļa maksātāja gada apliekamā ienākuma lieluma.

15.piemērs.

Fiziskās personas gada apliekamais ienākums ir 5000 eiro. Fiziskā persona taksācijas gadā ir:

- ziedojuši budžeta iestādei – 200 eiro;*
- veikusi iemaksas privātajā pensiju fondā – 500 eiro;*
- samaksājusi dzīvības apdrošināšanas prēmiju maksājumus – 360 eiro.*

Gada ienākumu deklarācijas 8. un 9.rindā kopā drīkst norādīt tikai 20 % no apliekamā ienākuma, kurš norādīts deklarācijas 3.rindā, t.i., 1000 eiro = 20 % no 5000 eiro, nevis visus taksācijas gadā veiktos maksājumus 1060 eiro = (200 + 500 + 360) eiro.

Minētos attaisnotos izdevumus gada ienākumu deklarācijā norāda šādi:

ATTAISNOTIE IZDEVUMI		
valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (D1 4.a ailes summa + D3 14.a rinda vai par pašnodarbināto personu, kura aizpilda D3' pielikumu, veiktās iemaksas)	05	0,00
izglītības un specialitātes iegūšana, kvalifikācijas paaugstināšana un medicīnas un ārstnieciskie pakalpojumi (D4 6.ailes kopsumma)	06	0,00
ārstnieciskie pakalpojumi, kuri atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem ir ietverami attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā (D4 5.ailes kopsumma)	07	0,00
ziedojumi un dāvinājumi	08	200,00
D1 4.b ailes summa + paša nodokļa maksātāja iemaksas, ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas un dzīvības apdrošināšanas prēmiju maksājumi	09	800,00
privātajos pensiju fondos izdarītās iemaksas / t.sk. attaisnotie izdevumi	09.1	500,00
<i>VID rīcībā esošā informācija par privātajos pensiju fondos izdarītajām iemaksām</i>		0,00
apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu) / t.sk. attaisnotie izdevumi	09.2	300,00
<i>VID rīcībā esošā informācija par apdrošināšanas prēmiju maksājumiem atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu)</i>		0,00
ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas, ja šīs apliecības bijušas nodokļa maksātāja īpašumā vismaz 60 mēnešus	09.3	0,00
KOPĀ (05. + 06. + 07. + 08. + 09.)	10	1000,00

8. Ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas

48. No gada apliekamo ienākumu apmēra atskaita ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas, ja šīs apliecības bijušas fiziskās personas īpašumā vismaz 60 mēnešus un ieguldījumu fondi darbojas saskaņā ar Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likumu vai ir reģistrēti citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai Eiropas Ekonomikas zonas valstī un uzskatāmi par ieguldījumu fondiem Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likuma izpratnē, ja minētās izmaksas nepārsniedz 20 % no personas gada apliekamā ienākuma.

49. Ziedojumi un dāvinājumi, iemaksas privātajos pensiju fondos, apdrošināšanas prēmiju maksājumi un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas kopā nedrīkst pārsniegt 20 % no maksātāja apliekamā ienākuma lieluma.

50. Ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas iekļauj attaisnotajos izdevumos, aizpildot iedzīvotāju gada ienākumu deklarāciju. Ņemot vērā, ka ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībām jābūt fiziskās personas īpašumā vismaz 60 mēnešus, lai to iegādes izdevumus varētu iekļaut attaisnotajos izdevumos, 2014.gada ienākumu deklarācijā var norādīt tikai tās ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas, ja ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecības iegādātas ne vēlāk kā 2009.gadā un bijušas fiziskās personas īpašumā vismaz 60 mēnešus.

51. Ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas nedrīkst pārsniegt 20 % no tā gada apliekamā ienākuma, kurā šīs izmaksas iekļauj attaisnotajos izdevumos. Tādējādi 2014.gadā iekļaujamās izmaksas nedrīkst pārsniegt 20 % no 2014.gada apliekamā ienākuma.

52. Ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksās iekļauj izdevumus, kas saistīti ar to iegādi, arī komisijas naudu.

53. Gada ienākumu deklarācijai pievieno dokumentus, kas apliecina ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izdevumus un dienu, kurā apliecības iegādātas, kā arī dokumentus, kas apliecina ieguldījumu fonda atbilstību likuma pārejas noteikumu 52.punkta nosacījumiem.

9. Attaisnojuma dokumenti

54. Attaisnotos izdevumus var pamatot ar šādiem attaisnojuma dokumentiem:

54.1. **kases čeku**, ja samaksa veikta skaidrā naudā, ar maksājumu kartēm vai citiem maksājuma apliecinājumiem un kases čekā papildus obligātajiem kases čeka rekvizītiem ir norādīts fiziskās personas vai viņa ģimenes locekļa vārds, uzvārds un personas kods;

54.2. **kases čeku un kases čekam papildus noformētu kvīti**, ja kases čekā nav norādīts fiziskās personas vai viņa ģimenes locekļa vārds, uzvārds un personas kods. Kases čekam papildus noformētajā kvītī jābūt norādītiem visiem obligātajiem attaisnojuma dokumenta rekvizītiem, kā arī kases čeka numuram un datumam un fiziskās personas vai viņa ģimenes locekļa vārdam, uzvārdam un personas kodam;

54.3. **numurētu un VID reģistrētu kvīti**, ja samaksa par pakalpojumu veikta skaidrā naudā un pakalpojuma sniedzējs par darījumiem saņemto samaksu var apliecināt ar numurētu un VID reģistrētu kvīti (piemēram, apdrošināšanas starpnieks, saņemot samaksu par pastāvīgajā darbības vietā (struktūrvienībā) sniegtajiem pakalpojumiem);

54.4. **kases ieņēmumu orderi**, ja samaksa par pakalpojumu veikta skaidrā naudā iestādē, kura par darījumiem saņemto samaksu var apliecināt ar kases ieņēmumu orderi (piemēram, apdrošināšanas sabiedrības par sniegtajiem pakalpojumiem);

54.5. **apstiprinātu maksājuma uzdevumu vai konta izrakstu**, ja samaksa par pakalpojumu veikta ar pārskaitījumu (piemēram, izmantojot internetbankas pakalpojumus) vai iemaksājot skaidru naudu pakalpojuma sniedzēja (piemēram, izglītības vai ārstniecības iestādes) kontā kredītiestādē. Šajā gadījumā apstiprinātajā maksājuma uzdevumā vai konta izrakstā jābūt norādītam fiziskās personas vai viņa ģimenes locekļa vārdam, uzvārdam un personas kodam.

55. Nodokļu maksātājam ir tiesības uz attaisnoto izdevumu izslēgšanu no apliekamā ienākuma arī tad, ja attaisnotos izdevumus par izglītību un medicīnas pakalpojumu izmantošanu ir apmaksājis maksātāja laulātais, bērns, mazbērns vai kāds no vecākiem vai vecvecākiem.

56. Maksātājam, kurš vēlas saņemt nodokļa atmaksu, jāņem vērā, ka VID amatpersonām, ja tas nepieciešams nodokļa atmaksas pamatotības noteikšanas vajadzībām, ir tiesības pieprasīt papildus iesniegtajiem dokumentiem uzrādīt vēl citus attaisnojuma dokumentus (piemēram, noslēgtos līgumus, saņemtos rēķinus, izziņas u.c.).

57. Deklarējot 2014.gadā veiktās iemaksas privātajā pensiju fondā vai samaksātos apdrošināšanas prēmiju maksājumus, nav nepieciešams iesniegt attaisnojuma dokumentus par minētajiem maksājumiem, kā arī "Izziņu par fiziskās personas noslēgto līgumu par dzīvības apdrošināšanu (ar līdzekļu uzkrāšanu) un saskaņā ar to veiktajiem apdrošināšanas prēmiju maksājumiem", ja privātais pensiju fonds vai apdrošināšanas sabiedrība ir noslēgusi līgumu ar VID par informācijas nosūtīšanu elektroniskā formā un nosūtījusi nepieciešamo informāciju.

10. Saistošie normatīvie akti

1. Likums ["Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"](#).
2. Ministru kabineta 2001.gada 31.jūlija noteikumi Nr.336 ["Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem"](#).
3. Ministru kabineta 2010.gada 21.septembra noteikumi Nr.899 ["Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība"](#).
4. Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumi Nr.1529 ["Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība"](#).